

Kestävän kaupunkikehityksen indikaattorityö

**Ilmiöt ja indikaattorit – pitkä lista
työpajatyöskentelyä varten**

Suomen ympäristökeskus SYKE

Avainindikaattorityöpaja 17.11.2021

<http://www.syke.fi/hankkeet/kekanua>

S Y K E

Miten tähän on tultu – vaiheittainen työprosessi kestävän kehityksen avainindikaattorisarjan kehittämiseksi

Vaihe 1: Ristiintaulukoitiin joukko indikaattorisarjoja (ks. ruutukaappaus työstöversioista), jotta voitaisiin:

- a) saada kokonaiskuva indikaattorimassasta
- b) löytää useimmin sarjoissa esiintyneet indikaattorit
 - pohjarivinä yhdistetty REMI-indikaattoreiden ja NUA-indikaattoreiden lista, joihin muita verrattiin

Vaihe 2: Valittiin jatkoon ne indikaattorit, jotka esiintyivät vähintään kolmessa indikaattorisarjassa

- näiden perusteella syntyi tässä työpajassa edelleen työstettävä ”**lyhyt lista**”

Miten tähän on tultu – vaiheittainen työprosessi kestävän kehityksen avainindikaattorisarjan kehittämiseksi.....jatkuu

Vaihe 3: Tutkijaryhmän jäsenet esittivät toisistaan riippumattomasti vähintään 12 kestävään kaupunkikehitykseen liittyvää ilmiötä tai ongelmaa, joita avainindikaattorisarjaan valittavien indikaattoreiden tulisi kuvata ja jotka sarjan indikaattoreiden tulisi kattaa

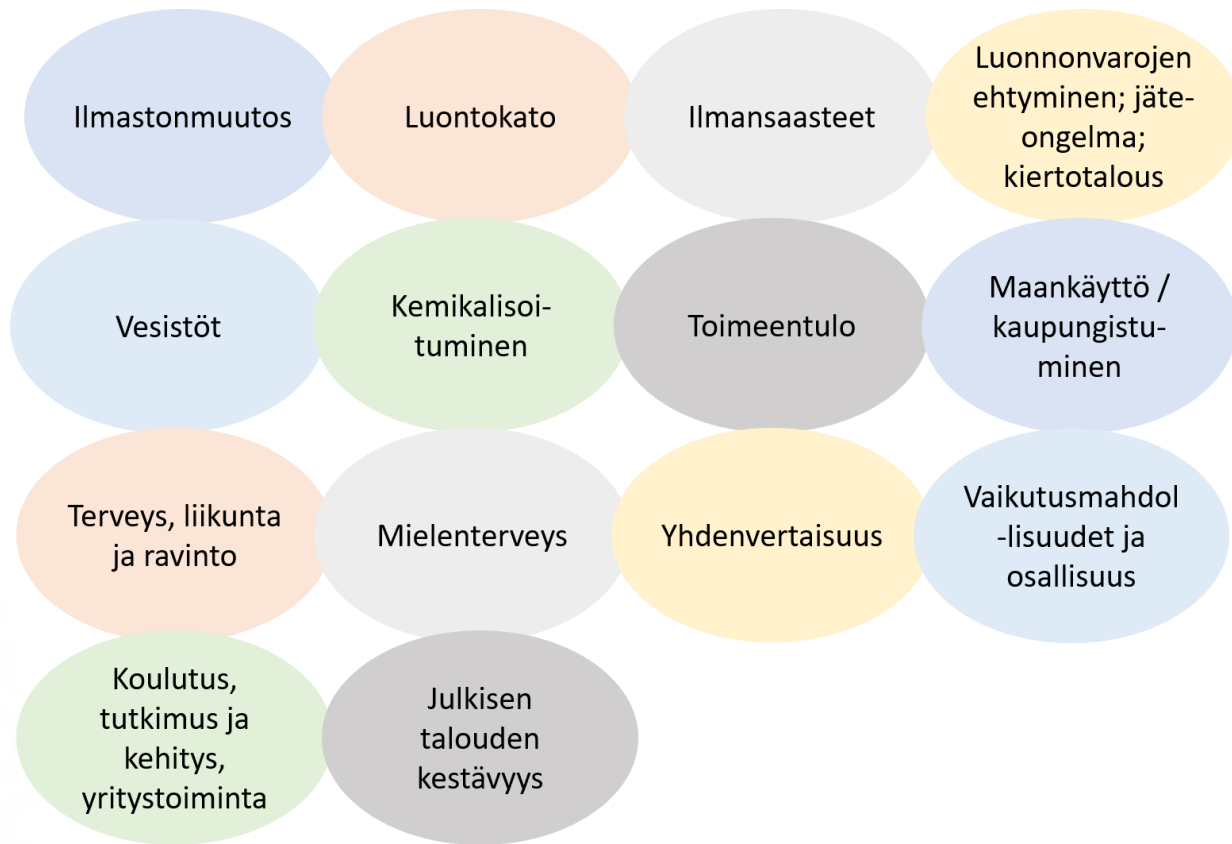
- lähtökohtina KEKANUAN sosiaalisen hyvinvoinnin indikaattoryöpaja, lukuisat tutkijoiden käymät indikaattorisarjat ja tieteelliset julkaisut sekä oma käsitys siitä mitä ilmiötä kaupunkikehityksessä tulee seurata ja ratkaista
 - 5 tutkijaa ja 5 hieman toisistaan poikkeavaa listaa
 - tuloksena yhteensä 30 ilmiötä

Vaihe 4: Taulukoitiin kaikkien tutkijoiden listat ja valittiin niiden perusteella vain ne ilmiöt, joilla oli vähintään 50%:n kannatus eli kolme mainintaa (ks. Ilmiötdia)

- joitakin ilmiöitä yhdisteltiin iteratiivisesti listauksen päätteeksi

Ilmiöt

Miten tähän on tultu – vaiheittainen työprosessi kestävän kehityksen avainindikaattorisarjan kehittämiseksi.....jatkuu

Vaihe 5: Kullekin priorisoidulle ilmiölle määritettiin indikaattorit

- Kaikki lyhyen listan indikaattorit otettiin mukaan
- Niille ilmiöille, joille ei ollut indikaattoreita lyhyen listan perusteella etsittiin ilmiötä mahdollisimman hyvin kuvaavat indikaattorit
- Lähtökohtina indikaattorivalinnoille KEKANUAn sosiaalisen hyvinvoinnin indikaattorityöpajan tulokset, lukuisat tutkijoiden käymät indikaattorisarjat ja tieteelliset julkaisut
- näiden perusteella syntyi tässä työpajassa edelleen työstettävä ”**Pitkä lista**”

Tässä työpajassa jakaannutaan neljään ryhmään. Kaksi ryhmistä käsittelee toisistaan riippumatta ”lyhyttä listaa” ja laajentaa sitä niin kattavaksi kuin parhaaksi näkee

Miten mennään eteenpäin?

Tässä työpajassa:

1. Määritetään minikyselyllä suuntaa antavasti kuinka monta indikaattoria kestävän kaupunkikehityksen indikaattorisarjassa voisi enimmillään olla
2. Etsitään ratkaisua ”tiiviyden dilemmalle”
3. Valitaan indikaattorijoukko, joka kuvaa valittuja/valittavia ilmiöitä riittävän kattavasti, mutta mahdollisimman vähällä määrällä indikaattoreita
4. Jakaannutaan neljään ryhmään. Kaksi ryhmistä karsii toisistaan riippumatta pitkää listaa siihen asti kunnes karsiminen ”alkaa tuntua kipeältä” ja toiset 2 ryhmää täydentää ”lyhyttä listaa” laajentamalla sitä niin kattavaksi kuin parhaaksi näkee
5. Keskustellaan lopuksi avainindikaattorisarjan käyttäjäkontekstista
6. Viitoitetaan tietä jatkotoimille työpajan jälkeen

Ilmastonmuutos

Indikaattorit ilmiölle	Esimerkki tietolähteestä
Energiankulutus* <ul style="list-style-type: none">- kokonaisenergiankulutus- energiankulutus / asukas	Tilastokeskus
Uusiutuvan energian tuotanto*	Tilastokeskus
Kasvihuonekaasupäästöt* <ul style="list-style-type: none">a. päästökauppalaitoksetb. taakanjakosektori jaoteltuna alasektoreittainc. kulutusperäiset päästöt?	Tilastokeskus
Kulkumuotojakauma* <ul style="list-style-type: none">a. kävelyb. pyöräilyc. yksityisautoilud. joukkoliikenne	Liikkumisen kestävyys julkaisut.hel.fi

Luontokato

Indikaattorit ilmiölle	Esimerkki tietolähteestä
Vanhojen metsien osuus metsämaasta*	<u>Luonnonvarakeskuksen tilastot</u>
Suojeltujen alueiden pinta-ala* - suojelutyypeittäin / luontotyypeittäin	
Viheralueiden määrä kaupungin urbaanista alueesta*	

Ilmansaasteet

Indikaattorit ilmiölle

Esimerkki tietolähteestä

**Pienhiukkasten (PM_{2,5} vuosikeskiarvo ja episodit)
pitoisuudet mittausasemilla***

**Välttävälle tai sitä huonommalle ilmanlaadulle altistuneen
väestön määrä***

Luonnonvarojen ehtyminen; jäte-ongelma; kiertotalous

Indikaattorit ilmiölle	Esimerkki tietolähteestä
Yhdyskuntajätteiden määrä	
Yhdyskuntajätteen kierrätysaste	
Materiaalijalanjälki	
Maamassojen hyödyntämisaste	
Muun rakennusjätteen hyödyntämisaste	
Materiaalien kokonaiskäyttö	
Talouden materiaali-intensiteetti	

Vesistöt

Indikaattorit ilmiölle	Esimerkki tietolähteestä
Jokien, järvien ja rannikkoalueiden ekologinen tila*	
Vesistöihin joutuva typpi-, fosfori ja hapenkulutuskuorma* <ul style="list-style-type: none">- kokonaiskuormitus- teollisuuden kuormitus- yhdyskuntien kuormitus- hajakuormitus	

Kemikalisoituminen

Indikaattorit ilmiölle	Esimerkki tietolähteestä
Elohopea kalassa	
Perfluoratut yhdisteet raakavedessä	
Valikoidut haitta-aineet jätevedessä	

Maankäyttö / kaupungistuminen

Indikaattorit ilmiölle	Esimerkki tietolähteestä
Asuntojen uudisrakentaminen jalankulku- ja joukkoliikennevyöhykkeelle	https://liiteri.ymparisto.fi/
Jalankulku- ja joukkoliikennevyöhykkeen osuus väestöstä ja työpaikoista kaupunkiseututaajamissa	https://www.ymparisto.fi/yhdyskuntarakenneindikaattorit
Uudisrakentaminen ja rakennetun alueen laajeneminen kaupunki- ja maaseutualueilla	https://liiteri.ymparisto.fi/
Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus joukkoliikennevälineillä tai kävellen*	https://www.ymparisto.fi/yhdyskuntarakenneindikaattorit
Virkistykseen soveltuvien alueiden saavutettavuus (lähivirkistys ja laajat alueet)*	https://liiteri.ymparisto.fi/

Terveys, liikunta ja ravinto

Indikaattorit ilmiölle	Esimerkki tietolähteestä
Tiettyjen sairauksien esiintyvyys (syövät, 2-tyypin diabetes, keuhkohtaumatauti, sydän- ja verisuonitaudit)	THL
Ylipainoisuus ja lihavuus (koko väestössä)	Sotkanet
Liikunnan harrastaminen	Sotkanet tai Sotkanet
Koettu hyvinvointi	Sotkanet

Mielenterveys

Indikaattorit ilmiölle	Esimerkki tietolähteestä
Mielenterveysongelmat	<u>Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet</u>
Sosiaaliset suhteet	<u>Yksinäisiksi itsensä kokevat</u>
Positiivinen mielenterveys -mittari	<u>Sotkanet</u>

Yhdenvertaisuus

Indikaattorit ilmiölle	Esimerkki tietolähteestä
Gini-kerroin*	Tilastokeskus, Sotkanet
Sukupuolten tasa-arvo - tulot	Tilastokeskus
Palma-suhde (vertaa alueen rikkaimman kymmenyksen tuloja köyhimmän 40 prosentin tuloihin)	EU-maiden vertailu esim. Tilastokeskus
Sosiaalinen liikkuvuus	
Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret*	Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien 15-24 -vuotiaiden nuorten osuus (%) ikäluokasta, Tilastokeskus

Vaikutusmahdollisuudet ja osallisuus

Indikaattorit ilmiölle	Esimerkki tietolähteestä
Äänestysaktiivisuus eri vaaleissa	Tilastokeskus
Osallisuusindikaattori (THL)	THL

Toimeentulo

Indikaattorit ilmiölle	Esimerkki tietolähteestä
Asunnottomuus	ARA
Pienituloisten osuus*	https://www.stat.fi/til/tjt/kas.html
Työttömyysaste* - Pitkäaikaistyöttömyys - Sukupuolen ja iän mukaan - Vammaisten henkilöiden työttömyys (ei vielä saatavissa työvoimatutkimuksesta)	Tilastokeskus
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet henkilöt vuoden aikana, % asukkaista*	Sotkanet
Asuntokuntien käytettävissä olevat rahatulot*	Tilastokeskus

Tutkimus ja kehitys, yritystoiminta

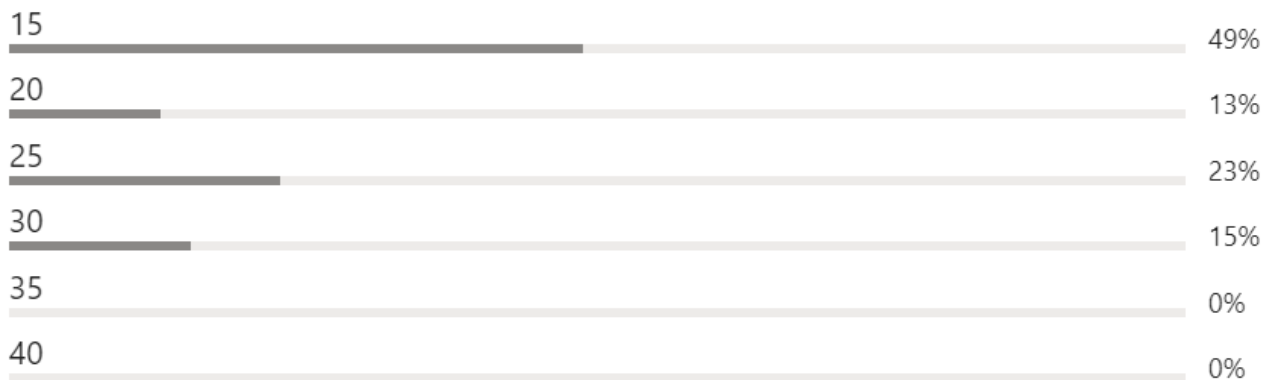
Indikaattorit ilmiölle	Esimerkki tietolähteestä
Tutkimus- ja kehittämistoimintamenot	Tutkimus- ja kehittämistoiminta Findikaattori.fi
Toiminnassa olevien yritysten lukumäärä <ul style="list-style-type: none">a. Mikroyrityksetb. Pienyrityksetc. Keski-suuret yrityksetd. Suuryritykset	Tilastokeskus

Julkisen talouden kestävyys

Indikaattorit ilmiölle	Esimerkki tietolähteestä
Työllisyysaste*	Tutkihallintoa.fi
Väestöllinen huoltosuhde	Tutkihallintoa.fi
Julkisen talouden yksikön velka/asukas (Lainakanta / asukas)	Tutkihallintoa.fi

Kysely – kuinka monta avainindikaattoria olisi mielestäsi sopiva määrä?

Mikä olisi mielestäsi sopiva määrä avainindikaattoreita?

39 responses